

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Aici sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani

Apare în fiecare Duminică.

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri
Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri
Pe 1/4 an 80 fileri
Pe 1 lună 30 fileri
Un număr singur. 6 fileri

Număr de libertate.

Să trăiască libertatea de presă!!!

Fraților!

Este o lege adusă în anul 1848, în care se zice, că în țara asta fiecare își poate comunica liber gândurile în scris (în foi). Așa am făcut și noi, când în numărul trecut am scris despre dreptul de adunare. Insa foile n'au ajuns în mâinile voastre. Procurorul dela tribunalul din Budapesta a confiscat foaia adevărată a poporului român — „Adevărul”. A venit cu polițiști și a dus foile dela partid și dela poștă. De trei ori am tipărit foaia și de trei-ori au dus-o „oamenii legii”. N'au vrut s'o cetiți, voi, Românilor din țara întreagă. Asta a fost cauza, că numărul trecut al foaiei a întârziat. Să trăiască libertatea!!!

Ne-au dus foile.

Pentru-ce a întârziat „Adevărul“?

PUTEREA LUCRĂ!!

Sus inimile!

Să trăiască socialdemocrația!!!

Groful Tisa, prim-ministrul Ungariei în săptămânile trecute a trimis poruncă la fișpani, în care le-a poruncit, ca să nu cutescă a îngădui vre-o adunare socialistă. Noi ne-am ridicat cuvântul în contra acestei nedreptăți și-am arătat, că în țara noastră după lege fiecare om cinstit poate ținea adunări. Și am arătat în articolul nostru, că înzădar nu se îngăduiesc adunările noastre,

prin aceasta nu se va opri răspândirea socialdemocrației. Socialdemocrația vrea mântuirea poporului, socialdemocrația vrea, ca să își îmbunătățească soarta poporului și înzădar se sbat dușmanii poporului, nu este pe pământ putere, care să opriască răspândirea socialdemocrației. Poporul este socialdemocrat, pentru-că nu este îndestulit cu soarta sa. Și până-ce va fi om, care vrea o lume mai bună, mai adevărată, până atunci va trăi și socialdemocrația.

Acestea le-am scris noi. I-am palmuit adecă pe aceia, cari răpesc drepturile poporului.

Asta nu le-a plăcut celor bătuți.

Și-au trimis puterea pe capul nostru.

Au venit polițiștii în redacțiunea „Adevărului” și-au voit să ducă foile, în cari am cerut dreptatea.

Insa n'au aflat foi, fiindcă noi le-am trimis deja.

S'au dus dar la poșta mare.

Și acolo au prins foile și de acolo le-au dus pe toate cu numele „fraților nostri”, cu totul cum au fost să fie trimise la frații nostri.

Și ce am făcut atunci noi?

Să ne fi bătut?

Nu. Știm noi prea bine, că suntem slabi.

Să fi strigat după dreptate?

Nu. Zădarnic strigi. Glasul ajunge la surzi.

Să fi plâns?

Nu. Noi nu suntem babe bătrâne.

Ci ne-am hotărât a scrie dreptatea și a doua-oară. Și am făcut încă un „Adevăr”.

Încă odată am arătat nevoile poporului, încă odată am cerut drepturile poporului.

Și ce credeți, ce s'a întâmplat?

Din încredințarea procurorului iar au venit polițiștii și iar au dus toate foile, câte au aflat la poștă și la redacțiune.

Eram încremeniți de mirare. În fine ce s'a întâmplat? Noi am spus cuvinte adevărate, cari neplăcând autorităților, ne duc foaia. Atunci am scris o a treia ediție și asta au primit-o frații nostri. Dar' era jumătate goală. Spre rușinea libertății de presă și a libertății cetățenilor din Ungaria!

Ce însemnează toate acestea!

A sosit vremea urmărilor.

Dușmanii poporului tremură ca frunzele sălcei de frica socialiștilor, cari luminează pe muncitori. Pe altă cale nu pot abate pe proletarii de socialism, decât prin putere. Vin gendari, polițiști, procurori și juzi, cari cu cărți de lege în mână vreau să opriască răspândirea socialdemocrației.

Insa asta nu le va succede!

Muncitorii români sunt deja pe deplin luminați. Știu ei prea bine, că numai până la o vreme merge cu puterea.

Dar' va sosi o vreme când poporul sub-va fi măturat de jugat va striga:

— Stați! Eșiți din drum!

Și cine nu va ascultare acestei porunci? voința poporului.

Acum numai fraților, în pace și în liniște răspândiți socialdemocrația internațională, care odată va învinge și va duce poporul la mântuire.

Răspândiți „Adevărul” în toate părțile! Tot felul de scrisori, întrebări și cereri sunt de a se adresa: „Adevărul”, Budapesta, VIII., József-körút 18 sz.

Totul se schimbă.*

Mulți văzând ce puternic pare întemeiată societatea de astăzi își perd curajul și zic: „Răul și suferința nu vor putea pieri dintre noi, ce putem noi face, când cei bogați au în mâinile lor pământul și mașinele, armata, poliția și judecătorii și bani peste bani. Pe când noi suntem săraci și desuniți și neluminați și slabi”.

Întâia greșală este că, pe cât se pare, cei ce au atât de puțină credință în viitor, uită că au mai fost și alte feluri de societăți cari păreau că vor ținea cât lumea și pământul și totuși au căzut.

Societatea de azi e destul de nouă. Aici la noi în țară mai sunt încă oameni, cari au apucat vremea când boerii erau totul, când țăranul, breslașul și negustorul trebuia să umble cu capul plecat și cu sărut mâinile, dacă nu-l era dor de o bătaie strașnică la scară. Așa era la noi acum nu mai mult de 50 de ani. Și totuși ce schimbări nu s'au făcut, în acești 50 de ani. Vedeți o clasă nouă: burtăverzimea îmbogățită a ajuns stăpână în România. Chiar moșiile au ajuns

* Din „Cartea de cetire Socialistă”, care se poate căpăta pentru 20 fileri.

în mâna feciorilor de vechi slugi boerești sau de plăcintari și arnauți sosiți de peste Dunăre. Ce era înainte cu puterea călugărilor. A treia parte din țară era a mănăstirilor; și toată această putere s'a spulberat, moșiile s'au luat și au ajuns în mâinile țărănilor și din nefericire și în ale multor îmbuibaiți de tot soiul.

Deci s'a schimbat o societate în care boerii erau totul, în care cea mai mare parte din țărani erau robiți clăcei, în care breslașul și negustorul trebuia să fie slugă plecată și pentru a scăpa de asuprirea, era silit să se facă sudit nemțesc sau englezesc. S'a schimbat și în locul ei avem o societate în care boerii nu-s mare lucru, iar burtă-verzimea e totul.

Am avut deci la noi prefacerea societății feudalo-boerească în societate liberalo-burgheză.

Această prefacere s'a făcut și în alte părți și anume înainte dela noi. În Franța a fost o vreme, sunt acum câteva sute de ani, când și acolo boerii erau totul, înarmați și înzelați, fără frică îndărătul castelelor lor întărite țineau în genunchii pe țărani cari le erau clăcași, servi, și pe locuitorii orașelor cari erau meseriași și neguțători. Pe atunci față cu a tot puternicia unei nobilimi viteze

și îndrăznețe — cine putea crede că societatea feudală avea să cadă, cum a și căzut în sânge la sfârșitul veacului trecut? Și totuși a căzut. Incet-încet s'a dezvoltat și a crescut în putere și în lumină clasa neguțătorilor și a maiștrilor, burghezimea. Pas cu pas, și-au rescumpărat libertatea orașele, prin bani, prin războaie, prin dibăcie, prin descoperirea pulberii de tun și prin întrebuițarea armelor de foc, castele și zălele nobililor n'au mai putut să-i apere și puterea armată care hotărea luptele a ajuns pe-destrimea orașelor, îmbrăcată cu postav, dar înarmată cu puști. Regii s'au unit cu orașele au făcut armate permanente, s'au înconjurat cu învățați burghezi, au nimicit drepturile nobilimii, au domesticit-o și au adunat-o la curtea lor.

Dar' burghezimea care acum era bogată și luminată a ajuns clasa cea mai puternică și această clasă folosindu-se de ura țărănilor contra trântorilor ce-i despoia a ruinat și nimicit societatea veche și în locul ei a întemeiat domnia burghezimei.

Cum ați văzut aici prefacerea societății feudale în cea liberală a fost pricinuită de o mulțime de cauze, cari au crescut puterea burghezimei și slăbit pe aristocrațimea. În lăuntrul societății feudale au lucrat niște

Număr de libertate!

— Un botez adevărat. —

Acest număr al „Adevărului” l'am botezat

Număr de libertate.

Fără popă și fără nănaș am făcut botezul acesta. N'am avut nici prieteni, nici vecini la botez. Și totuși e bun și sfânt botezul.

Noi, socialdemocrații, peste toate cinstim libertatea omenească. În programul partidului socialdemocrat din Ungaria este espus, că cerem libertate deplină de a ne spune părerea atât în vorbă (la adunări) cât și în scris (prin foi).

Pân'acum n'am avut libertatea aceasta. Era vorbă adecă, că în 48 părinții noștri tocmai pentru acestea au versat atâta amar de sânge, dar' noi n'am prea avut noroc să ne ferim cu libertatea. Ici-colea ne puteam spune durerile inimei, dar' dacă vorbiam cu vocea înaltă, eram trași la răspundere.

Dar' acum nici atâta n'avem cât am avut.

Contele Tisa a dat poruncă, ca să nu ni-să mai îngăduiască adunările, la cari câte odată totuși ne spuneam durerile și ceream dreptate.

Când am auzit de acest pas nelegiuit, am mai avut o nădejde:

— Apoi — ziceam — avem noi o foaie. Este „Adevărul”, care este cetit de românii din țara întreagă. Dacă nu ni-să vor da adunări ne vom ridica glasul în „Adevărul”.

Dar' ne-am înșelat. Aceasta au știut-o și cei dela putere și ca săgeata au grăbit a ne despoia și de foaie. Ne-au luat „Adevărul”.

Asta noi nu o mai putem răbda. Noi de aceea suntem socialdemocrați, ca să luptăm pentru libertate.

Noi zicem:

În țara asta fiecare poate spune sau scrie liber gândirile sale.

Pentru asta luptăm.

Luptăm pentru libertate.

Și ca să nu uitați, că socialdemocrații vreau libertate egală tuturor oamenilor, am botezat acest număr:

Număr de libertate.

Să nu scăpați dinaintea ochilor acest cuvânt: **libertate.**

Pentru acest cuvânt să ne jertfim viața, dacă suntem din inimă socialdemocrați.

puteri cari au prefăcut-o în societatea burgheză.

La noi prefacerea s'a făcut sub înfrurirea Europei burgheze; în Franța și aiurea s'a făcut din pricina unor cauze locale.

Întrebăm acuma pe cei puțin credincioși, ori mai bine puțin știutori: în societatea de astăzi nu sunt oare niște pricini, cari vor fi lucrând pentru prefacerea acestei societăți în alta?

Nu se formează în mijlocul societății de azi o clasă care va lua locul burghezimei, cum aceasta a luat locul nobililor feudali?

Da, sunt și cauze cari cu cât păsește mai departe societatea burgheză, cu atâta mai mult o împing spre societatea socialistă. Da, clasa, care are menirea de a da forma societății viitoare, clasa în folosul căreia lucrează fără de voe progresul industriei și al științei, e proletariatul. Proletariatul, adecă toți acei muncitori cari nu mai au alt chip de a trăi decât să-și vândă puterea de a munci, pentru salariu. Proletariatul merge din ce în ce mulțumindu-se, în Anglia nu mai sunt proprietari mici de pământ, tot pământul e în mâinile câtorva familii putrede de bogate, — și cei cari-l lucrează n'au decât puterea de a munci. De asemenea nu mai este în Anglia industria mică, maiștrii mici, ci numai mari fabricanți și muncitori industriali proletari.

Din lumea întreagă.

Rusia.

— *Osînda de moarte a revoluționarilor ruși.* În anul trecut în ziua de 13 Noemvrie a fost ucis Metlienko șeful polițienesc din Bielastenok.

Acum revoluționarii ruși au scos un manifest, prin care fac cunoscut, că de aceea a fost ucis Metlienko, fiindcă odată un trup de muncitori venind dela o adunare, șeful poliției a trimis înaintea lor jandari călăreți cari au omorît o mulțime de muncitori. Fete tinere au fost aruncate în temnițe și sêrmenele din căusa asupririlor pe cari le-au suferit acolo au murit. Partida revoluțională pentru acest lucru l'a osîndit la moarte pe șeful de poliție și astfel a fost ucis de frațele, care a fost ales pentru acest lucru.

În manifest sunt publicate încă două cauze de osîndiri la moarte. Pentru tradare a fost ucis un anume Fercher în Pinsk, care nu de mult s'a furișat sub numele de Azarko între revoluționari, ca să spioneze pentru poliție. După denunțările lui, poliția din Pinsk a arestat pe revoluționari! Tot între ei, l'au prins și pe Arazko, ca să nu vadă muncitorii, că dela el a aflat polițiștii toate, dar mai târziu l'au pus în libertate. După trei zile l'au ucis pe uliță. În Sounova a fost ucis un spion anume Nyotniz din Uza. Un revoluționar anume Peslak a ucis pe președintele tribunalului, care a batjocorit pe frații dar Peslak după aceea singur s'a sinucis.

Strigătul, în care se spun toate acestea, se găta astfel:

„Așa vor cădea toți acei cari își vor mânji mâinile cu sânge, ca să întrețină societatea putredă de azi, care este isvorul tuturor suferințelor a poporului rus. Așa vor cădea unul după altul, până-când nu va veni ziua dreptății, care va scoate poporul rus din întunecimea în care se află, în care este asuprit, și de geaba cere dreptate”.

Francia.

— *Opt oare vreme de muncă la economi.* Muncitorii economi din Narbonnais (Fran-

Toate statele civilizate merg pe urma Angliei cu pași repezi.

Totodată nevoia face pe fabricanți să adune mii și mii de muncitori în orașe, în fabrici, mine și ateliere.

În acești proletari, cari sufer același jug și să întelnesc neconținut, cari sunt nevoiți să se lupte vecinic pentru salariu cu același stăpân, s'a trezit simțul de frăție și a rêsultat îndemnul: proletari din toată lumea uniți-vă.

Clasa proletarilor are acuma și politica și știința sa istorică și economică și pe zi ce merge ia ajunge clasă puternică, unită, luminată și e numai o chestie de timp până să-i vină în mână și puterea politică și totul.

Dar după-cum burghezimea cu multe suferinți și multe jertfe a ajuns clasă domnitoare, — tot de asemenea și proletariatul ajunge și el, să apropie de țel, dar' cu câte suferințe, cu câte jertfe.

Deci și muncitorii dela noi să se unească să se lumineze, să se lupte pe toate căile ce le stau deschise în o țară ca a noastră, dacă vor să se facă vrednici de puterea pe cari și împrejurările din afară și dezvoltarea industriei și agriculturii în țară tind a le-o aduce.

cia) și-au eluptat un drept așa de mare și frații din Ungaria nici nu vor crede așaceva. La noi economul peste vară lucră zilnic 18—20 oare și abia își câștigă atâta, cât să poată trăi peste iarnă.

Să vă luați însă pildă dela frații din Francia.

De-a bună samă mai de mult nici la aceia n'au fost stări bune, dar' s'au mișcat și iată ce au ajuns. Astfel ei în fiecare an dela 1 Noemvrie până la 31 Ianuarie lucră numai **7 oare pe zi.** Astfel și cei fără lucru ajung la muncă și-și câștigă pâinea. Dela 1 Februarie până la 31 Octomvrie, adecă în cealaltă parte a anului lucră **8 oare pe zi.** Astfel apoi toți au câștig, că fiind mai scurtă vremea de muncă, este lipsă de mai mulți muncitori. Plata minimală este 35 fileri pe oară, ceea-ce face cam 3 coroane pe zi.

RĂVAȘ.

PRIGONITUL.

Lung e al anilor șirag

De când tu n'ai vatră;

De când n'ai pe lume drag,

Și de când din prag 'n prag

Câinii 'n sat te latră.

Bați cărări fără de rost,

Rupt îți este straiul

Și n'ai nici un adăpost. . . .

Par'că blăstămat ai fost,

Iad să-ți fie traiul!

Pentru leturghie scoți

Banul cel din urmă,

Și te rogi la sfinții toți. . . .

Dar', n'ajungi, unde socoți

Răul nu se curmă!

Doi feciori în depărtări

Ți-a stîns rêsboiul! . . .

Și rêmăs'ai în oftări,

Și te bate pe căreri

Răul de tot soiul.

Ani întregi cu biciu de foc,

Te-a bătut boierul,

Și de dînsul n'aveai loc,

Și într'un ceas fără nococ

L'ai izbit cu fierul!

Au pus lanțuri și vestmînt

De ocnaș pe tine!

Tot ce-aveai s'a dus în vînt

Soața ta sfîrși 'n mormînt

Grelele-i suspine. . . .

Ai scăpat. . . n'ai nici un rost

Și ți-i rupt vestmîntul.

Ești flămînd, n'ai adăpost

Vitregi, pentru tine-au fost

Cerul și pămîntul.

Tot la praguri de străini

Îți trăești oftarea,

Tot de plîns ți-s ochii plini. . . .

Tot la deal și tot prin spini

Ți-s'a întins cărarea!

D. Th. Neculuță.

Încă un căpitan.

Acum vedem, că totuși e bine să fii ministru. Groful Tisa a fost numai un „oberlaidinand” la cătanie, iar acum, că s'a făcut ministru, regele l'a ridicat și l'a denumit de căpitan. Acuma domnul Tisa e căpitan.

Par'că nu știe el fura drepturile poporului și fără căpitanie?

Foile la judecată.

„Népszava“, foaia maghiară a partidului nostru scrie următoarele: Procuratura de o vreme încoace cu iuțală mare ne face procese. Luni dimineața au fost confiscat (dus cu puterea) nu mai puțin decât zece foi din „Narodna Rieci“, foaia fraților sârbi. Au căutat foi și în redacțiune și în tipografie, dar n'au dat de urma foilor. Au dus 10 foi. Să le fie de sănătate domnilor procurori. Au dus și foaia iubiților nostri frați români. Au dus „Adevărul“ de două-ori, așa că în urmă am tipărit a foaie jumătate goală, fără articol și aceea am trimis-o fraților. În locul articolului prim au stat numai acestea cuvinte:

„Confiscat! Să trăiască libertatea de presă!“

Adunări de ciudă.

Contele Tisa, prim-ministrul Ungariei e mănios foc pe socialiști. La tot cazul vrea să ne șteargă de pe suprafața pământului. Dar' asta nu merge numai iac' așa. Stie, că glasul socialdemocrației ajunge prefutindenea și deșteaptă pe muncitorii despoiați din somnul lor de moarte. Vrea așadar să ne astupe gura. A dat ordin fișpanilor, slugilor plecate, ca să nu îngăduiască nici o adunare. În ciuda acestei porunci partidul a hotărât, că în țara întreagă va anunța adunări. Astfel în săptămâna asta s'au anunțat adunările în următoarele locuri:

Muncitorii din Budapesta cercul VIII., Gebencz, Egres, Detta, Oradea-mare, Cluj, Nagyinánd, O-Moravica, Iászberény, Szolnok, Kispest, Szigetvár, Alsó-Kazmacs, Avasfelsófalu, organul din Orade, Élesd, Rév, Bakonyseg, Mezótelegd, Órvend, Nagy-Rábé, Földes, Berettyó-Ujfalu, Pápa, Sztanics, Arad, Szentendre, Nagy-Zám, Ungvár, Pozsony, Szabadka, Kecskemét, Diósgyőr, Miskolcz, Kaposvár, Suksió, Putnok, Sajószentpéter, Sopron, Hódmezővásárhely, Vercesend, Baja și Bécs (Viena).

Cu totul 44 adunări. Să înțelege din acestea nu se vor îngădui nici 10.

Dar socialdemocrații din Ungaria nu vor înceta dea anunța adunări, ca să arătăm, că muncitorii nu rabdă, ca să se fure un mare drept al lor, dreptul de adunare.

Răscoale.

Foile domnilor is pline cu vești, în cari se zice, că românii socialiști în toate părțile se răscoală și fac vârsare de sânge. Noi ne-am informat despre veștile acestea și am constatat, că este un neadevăr sfrunat, minciună cu coarne, ce scriu domnii. Veștile foilor domnesci numai de aceea is bune, ca să aducă cătanie pe capul fraților.

Noi vă facem atenți, ca să nu dați crezământ foilor domnesci. Socialiștii nu fac răscoale și nici nu vreau vârsare sânge. Înșă ei vreau drepturile lor. Ear drepturile nu se câștigă cu arme, nici cu pușcă, nici cu secure, ci se câștigă prin organizare.

Răspândiți socialdemocrația în toate părțile și fiți în liniste. Va sosi odată și vremea noastră.

Dar acum liniste!

Puterea vrea să ne prăbușască. Nu credem, că-i va succede. Înșă trăim vremuri grele și frații trebuie să fie foarte treji și însuflețiți, ca puterea să nu-și poată ajunge ținta.

„Domnii“ din Gattaia.

În Népszava cetim: Dacă turbă un câne, nu închepe în piele și e aproape sigur, că în scurt iasă din pielea sa. Puternici mic și mari din Ungaria atât cei oficioși, cât și cei privați în mod curios încep a domni. Pentru-că te doare inima, când vezi,

că chiar aceia duc țara în primejdie, cari ar trebui să o apere. Așa bunăoară este un joc foarte primejdios, ce foc domnii din Gattaia. Le scriem toate pe rând.

Antistia din Gattaia zi de zi aduce spre știre oamenilor, ca fie-cine să-și plătească porția, darea de drum, de câne și altele, căci altmod se licitească din casă tot ce ai. Pământurile din jurul Gattaiei deja toate's date în parte, dar muncitorilor nu le-a ajuns nimica. Muncitorii străini, din alte locuri au luat totul în parte. Așadar muncitorii din Gattaia nu numai, că n'au nimic, dar nici n'au nădejde, că vor câștiga, că adecă li se va îmbunătăți starea. Din contră is foarte superați, căci stiu, că pe unul viitor nu-și vor putea câștiga nici pâne uscată. Așta nu-i nouitate. La așa ceva ne-am îndătinat. Și în alte părți ale țării este nevoie și sărăcie, chiar și dacă oamenii lucră. Înșă altcum stă treaba în Gattaia. Acolo industriași fără suflet imping poporul în sărăcie. Ișpanul lui Gorove László, când a dat pământul în parte muncitorilor din alte locuri, a tras cu ceruză roșe o „pipă“ la numele fie-cărui econom din Gattaia și rîzînd a zis, că acum peste iarnă au ce trage. Apoi n'am fi crezut, că cineva fără inimă să facă batjocură din oameni, cari is și ei sânge și carne. Ișpanul ăsta nu numai, că n'are inimă și suflet, dar e și un nărod fără păreche și se joacă cu focul, fără să stie, ce are în mână. Dar grijască, că cu „pipele“ acelea roșii ușor își poate arde nasul. — Dar ce se așteptăm cinste dela alți „oameni“ din Gattaia, când chiar popa de acolo arată cum se trage pelea de pe oameni. Acest popă „cinstit“ a luat patru lucrători să sfarme cucuruzul și când le-a dat plata, de la unul din ei a tras 40 fileri. Altădată a lăsat, ca doi oameni să curățască cimitirul (loc de înmormormantare), dar nu le-a plătit nici o groșiță.

În vara ce vine vor fi în Gattaia 500 de muncitori fără pâne, dar nime n'are grije de ei. Antistia comunală are alte lucruri, acum se încearcă să aducă iară pe notariul vechi, care pentru niște trebișori necinstite a fost tipat.

Pe lângă astfel de stări, apoi să nu se mire domnii, dacă odată poporul neindestulit își va căuta dreptatea într'o formă, care nu le place lor.

CRONICA.

— Din viața politică. Nori negrii trec peste ceriul vieții politice. Contele Tisa, prim-ministrului vîzînd, că nici el nu o duce la cale cu deputații țerei, s'a hotărît a lucra cu puterea. De un an încoace țara merge tot înapoi, ca racul. Deputații în casa țerei, în frunte cu Bartha și Gavril Ugron fac obstrucția. Adecă tot vorbesc, vorbesc ziua întreagă, dar' n'aduc nici o lege. Ei adecă în loc să voteze legile, unul după altul țin vorbiri. De aceea s'a întemplat, că până acum nu s'au adus nici o lege. Nu s'a adus legea despre cătanie. De aceea n'au fost până acum asentările. Nu s'a primit propunerea guvernului despre spesele țerei, nu s'a adus legea despre dări și de aceea nu s'au plătit până acum dările. Asta merge astfel de un an încoace.

Și ce urmări!

Țara nu merge nici înainte, nici îndărăt. Armata stă fără cătane, iar visticria țerei stă să se golească. Dacă starea asta mai ține mult să prăbușește țara. Astfel se cugetă

Tisa. De aceea s'a hotărît a face ceva. Acum în casa țerei vreme de 2 săptămâni nu se țin ședințe. Peste 2 săptămâni iar se vor ținea și contele Tisa s'a hotărît, că ori-ce se va întempla, el atunci aduce legi.

Astfel se crede, că deja în luna lui Martie se vor ținea asentările.

La asentări se vor chema tinerii, cari s'au născut în anii 1883, 1882, 1881 și 1880.

După legea de recrutare, se va aduce legea despre spesele statului.

Atunci se va începe încasarea dărilor.

După aducerea acestor două legi se va ridica dieta țerei și se vor face alegeri noauē. Tisa nu mai vrea să cârmuiască țara cu deputații de acum și de aceea vrea ca să se aleagă deputați noi.

Încă una avem de amintit la starea politice.

Se scrie anume, că țara de un an încoace vegetează în stare afară de lege. Adecă nu se plătesc dările și nu se asentează cătanele.

Foile domnilor scriu, că noi socialiștii lăștim vestea, că noi am făcut ca să nu fie asentări și să nu se plătească dările. Și mai scriu, că noi am fi zis, că nici-odată nu se vor plăti dări.

Noi declarăm că asta-i minciună.

Noi nu ținem de drepte dările ce astăzi plătește poporul, însă până-ce vom putea schimba stările, dăm sfatul fraților nostri, ca să plătiască dările și să-și trimeată și ficiorii la asentare.

Noi știm prea bine, că astăzi așa trebuie să fie.

Noi luptăm, ca să se schimbe, dar' astăzi domnesc încă stările vechi.

— Știri mărunte. Bocșa germană în curînd va fi provăzută cu lumină electrică. Se proiectează construirea alor 600 lămpi, fie-care cu putere de 16 lumini și numai cu 23 cor. la an. Se va folosi puterea apei ca motor. — Economul Petru Murgu din Botoș, în Torontal, a moștenit 50 miș cor. și de bucurie a aranjat un banchet. Vinul suindui-se în cap a luat revolverul pentru a pușca din incidentul însemnatei zile. Odată însă a tras cocosul tocmai când țeva era îndreptată spre trupul său și glonțul l'a doborât la pământ. Cele 50 miș le vor moșteni acum rudeniile, cari vor fi mai cu grije.

— Duel mortal în Iași. În ziua de 27 Ianuarie a avut loc în Iași pe platoul dela Copou un duel cu pistoale între redactorul dela „Evenimentul“. Spiru Prassin și între V. Scânteie, redactor la „Gazeta Moldovei“. Duelul a avut sfîrșit mortal. Glonțul lui Scânteie a pătruns prin ochiul drept al lui Prassin, și acesta cu cuvintele: „M'am sfîrșit!“ a căzut mort la pământ. Medicii, Dr. Loebel și Dr. Steiner, cari au asistat la duel, au transportat cadavrul într'o trăsura la spitalul militar, unde i-s'a constatat moartea.

— Glumă. Nevasta (cătră bărbat, care venise tocmai de la birt): Eu nu știu, mei bărbate, ce se va alege din tine? Tot la birt și iar la birt! Nu ție rușine de lume se te vadă totdeauna beat?

Bărbatul: Dacă aș fi totdeauna beat, atunci n'aș mai merge la birt nici odată!

— Otrăvirea din Darmstadt. Se scrie din Darmstadt (Germania): În școala de bucătărie „Alice“ s'a întemplat otrăvire din cauza mîncării. Comisia medicală crede că înveninarea provine dela așa numitul venin ptomain. Victimele sunt opt morți și o mulțime de bolnavi. S'a făcut autopsia la mai multe cadavre.

— S'a jertfit pentru mamă-sa. Se scrie din Szekesfehervár: Economul Szabó László, trăia în ceartă continuă cu soacră-sa,

pentru un proces de lăsămēt. În zilele trecute iar s'a iscat între dēnșii o ceartă și Szabó s'a infuriat într'atăta, încât a sărit cu un cuțit asupra soacrei. Cumnata lui Szabó, tinera de 20 ani Maria Zaka, vēzēnd primejdia în care s'afla mamă-sa, a sărit iute înaintea lui Szabó și speriată de moarte a strigat: „Omoară-mē pe mine, nu te atinge de mama...“ Omul infuriat a împins-o de câteva ori în lături, dar ea tot d'atătea ori a sărit din nou, să apere cu corpul ei pe mamă-sa. În sfârșit omul bestial și-a implântat cuțitul în grumazul nefericitei, care a murit la moment. Vēzēnd criminalul moartea victimei a vroit s'o ia la fugă, dar' vecinii l'au prins și predat gendarmeriei.

— **Moarte misterioasă.** În 10 Ianuarie a fost aflat mort în hotarul comunei Ormeniș, economul Vasilie Hurduzeu din Timiș-Slatina (com. Caraș-Severin). Făcēndu-sē arētare la judecătorie s'a constatat, că Hurduzeu plecase încă în 8 Ianuarie în satul apropiat Bucosnița, sē cerceteze pe amanta sa, cu care în timpul din urmă sē certase. S'a pornit cercetare pentru aflarea ucigașului.

— **Redactor acuzat de lesă maiestate.** Sē depeșează din Halle: Tribunalul Sâmbătă a pertractat procesul de lesa majestate intentat redactorului Fette. Acesta scrisese în foaie, că într'un spital din Viena a murit un om nēcăjit și torturat de mizerie, care i-a fost rudenie împēratului Wilhelm. Procurorul a cerut pedepsirea acuzatului cu 6 luni temniță, tribunalul însă nu l'a pedepsit.

— **Garda Sultanului.** Garda însărcinată cu paza somnului Sultanului este condusă de opt generali cari fac gardă în toate nopțile cu rēndul, și sunt rēspunzētori de fidelitatea ofițerilor și a oamenilor puși sub ordinul lor.

Fiecare din cei doi generali primesc pentru fiecare noapte de pază câte 50 lire turcești.

Colonelul are 40 lire, majorul 35, căpitanul 30 și fiecare soldat o liră pe noapte.

Aceste sume sē plătesc regulat în toate diminețele, când garda de noapte cedează locul serviciului ordinar al palatului.

Fiecare gardă de noapte costă în total 200 lire turcești, sau 4540 coroane.

Maî bine ar fi, dacă cu banii aceștia s'ar plăti munca cinstită.

— **Luptă între femei.** În Veneția a avut loc o luptă între femei.

O mare parte din lucrătorele fabricii de țigări a statului întrerupseră lucrul, dar vre-o opt-zeci de lucrătore nu voră să urmeze pe kolegele lor.

Intr'una din serî ambele partide sē luară la pâruială, și de oare-ce strēduța unde să găsea fabrica era prea îngustă pentru luptă, sē auziră de-odată strigătele:

— La viranul dela gară!

Ambele partide porniră spre locul destinat.

Locul luptei sē învecinează într'o parte cu marele canal și în partea opusă o scară largă duce la gară.

Pe acest loc să desfășură o adevērată luptă între femei.

Grevistele erau maî numēroase și căutau să împingă pe celelalte în spre canal, dar' acestora le veniră în ajutor gondolierii, cari staționau la gară și toate luptătorele fură împinse în spre gară unde fură încuiate în sălile gării.

Din fericire, în această luptă nu căzu nici o luptătoare și nici măcar o picătură de sange nu fu vērșat.

Vitezele veneține sē mulțumiră numai să-și rupă părul una alteia.

— **Armele socialiștilor.** „Tribuna“ scrie: „Maî de multe-ori am scris despre caracterul acut al mișcărilor socialiste din Bă-

nat, ca rezultat al agitației agenților socialiști din Budapesta, împotriva orēnduelii societății de azi.

Acum sē scrie din Timișoara, că gendarmeria a făcut senzaționale descoperiri în comuna Bavaniste.

În Bavaniste pentru a sē potoli o răsmeriță a fost trimisă poliția, ear' gendarmeria a făcut o investigație minuțioasă. Eri au pătruns în locuința corifeului socialist din comună, Milan Stancovici, și aci au dat peste un adevērat arsenal de arme, peste 150 de revolve.

Din maî multe dovezi a ieșit la iveală că socialiștii plānuiseră o rēșcoală sângeroasă. Au maî aflat gendarmii maî multe broșuri de conținut agitatoric împotriva autorităților, domnilor, popilor etc. Stancovici a fost deținut.

— Sē înțelege, că asta-i o minciună cu coarne.

— **Inveninări multe.** În comunele din Valea Bistrei (com. Caraș-Severin) s'au constatat în timpul din urmă o mulțime de inveninări și adecă în comunele Obreja, Marga și Glimboca. Sē zice, că cazanele în care oamenii au fert rachiul, au conținut mult plumb, din care s'a inveninat rachiul. Oamenii bēnd rachiul de acesta, s'au inveninat. Până acum au murit maî mulți inși din cei inveninați și peste 100 zac greu bolnavi.

— **Și-a omorît nevasta.** Ni-se comunică din Mehala un omor îngrozitor întēplat alaltăeri dimineața. Un meseriaș cu numele Martin Jefta a venit acasă beat și când nevasta l'a luat cu ceartă, a trântit-o la pământ și s'a pus cu picioarele pe ea, călcându-o până ce a murit sub cizmele lui. Doauē ceasuri în armă a fost aflat cadavrul groaznic mutilat al nefericitei femei, căreia i-se sdrobiseră toate coastele. Ucigașul dormea alături de ea: când l'au arestat nu-și aducea de nimic aminte.

— **Catastrofa din Alesund.** Din ce în ce sosesc știri tot maî detaliate despre focul distrugător din Alesund. După-cum sē scrie din Hamburg, împēratul Germaniei, îndată ce a auzit de foc a intrat în legături telefonice cu Balin, directorul liniei Hamburg-America și l'a întrebat dacă n'ar putea monta o corabie mare, ca să servească de adăpost la vre-o 3000 de oameni. După-ce a primit rēspunsul afirmativ împēratul a maî rēmas doauē oare în legătură telefonică, cerând mereu să i-se refereze despre starea lucrului. De oare-ce corabia trebuia să fie gata a doua zi, adecă Duminecă după prânz și era tocmaî în reparație, trebuie o încordare colosală de puteri, ca Duminecă la orele trei „Phōnicia“ să poată părăsi Hamburgul. A trebuit să sē constituie și întreg personalul corăbiei, începēnd dela căpitan până la cel din urmă matelilor de oare-ce corabia încă din Octomvrie era scoasă din circulație.

S'a adunat cu iușeală de necrezut, alimente pe o săptămână pentru 3000 de oameni, haine calde, medici și îngrijitoare de bolnavi. Așa montată corabia a plecat Duminecă după prânz la orele 9 din Hamburg și Vineri dimineața a sosit în Alesund.

Poșta „Adevērului“.

I. P., Neușă. Drept ai. După-cum poști ceti în numărul de față, foile de aceea au întârziat, pentru-că procuratura a confiscat după olaltă 2 edițiuni din „Adevērul“. Întrebi că noi ce vom face? Ca până acum și maî departe vom lupta pentru adevēr. Rēspunsul poporului muncitor să fie, că acuma înmulțește numărul abonenților acestei foi.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Mărfuri:

Cursul din 5 Februarie 1904

per 50 chile

1904	grâu de Aprilie	— — —	7.87—7.89
„	sēcară	„ — —	6.55—6.56
„	ovēs	„ — —	5.49—5.50
„	cucuruz de Maiu	— — —	5.32—5.33
„	grâu nou de toamnă	— — —	7.85—7.86

Cursul pieței din Timișoara.

Grâu:	75 chlg.	prețul per mm.	7.05—7.10
„	76	„ „ „	7.15—7.20
„	77	„ „ „	7.25—7.30
Sēcara	— — —	— — —	5.75—5.80
Orz	— — —	— — —	5.10—5.20
Ovēs	— — —	— — —	4.75—4.80
Ovēs ciuruit	— — —	— — —	5.00—5.10
Cucuruz nou	— — —	— — —	4.55—4.60

ATENT!

A apărut broșura

SĂ FIE LUMINĂ

care s'a tipărit în 5000 de exemplare.

Fraților rēspândiți broșura: SĂ FIE LUMINĂ! Prețul 4 fileri.

La fiecare 100 de broșuri se dă un rabat de 15 procente. Sē poate procura pe adresa: „Adevērul“, VIII. József-körut 18.

Presa noastră.

În editura partidei socialdemocrate din Ungaria apar următoarele foi:

În limba maghiară:

Népszava.

Apare în fiecare Marți, Joi și Duminecă.

În limba nemțescă:

Volksstimme.

Apare în fiecare Joi.

În limba sērbească:

Narodna Rieci.

Apare în fiecare Joi.

În limba românească:

Adevērul (Glasul Poporului).

Apare în fiecare Duminecă.

Fraților! Numai așa putem înainta, dacă cetim și învățăm.

Rēspândiți foile partidei.

Editor: Partida socialdemocrată din Ungaria.

Redactor responsabil: Aurel Cristea.

Anunț.

Pentru anunț nu luăm responsabilitatea.

Cele maî bune haine vinete de lu-

crători: **REFORM** Hainele

acestea is pregătite din cea maî bună materie brută, cusute duplu și nu-și pierd culoarea, (bumbi patentati). Haine, mantile și

căputuri de **REFORM** sē capētă

numai la frabricanții

MAJOET COMP.

Fabricanți de vestimente vinete de muncitori

Budapest, Arany János-u. 22.

Modele și liste de preț sē trimit gratis și franco. Corespondență românească.